

240/53/04

Liikenne- ja viestintäministeriö
Tiehallinto

22.4.2005

TIEHALLINNON TILINTARKASTUSKERTOMUS VUODELTA 2004

Valtiontalouden tarkastusvirasto on tänään päättänyt antaa Tiehallinnon tilintarkastuksesta varainhoitovuodelta 2004 tämän tilintarkastuskertomuksen. Tilintarkastuskertomus annetaan sekä liikenne- ja viestintäministeriölle että Tiehallinnolle. Tarkastuksen on suorittanut ylitarkastaja Anne Heinonen ja sitä on valvonut tarkastuspäällikkö Markku Heikkinen. Tarkastuksessa on avustanut ylitarkastaja Anja Vesander. Tilintarkastukseen sisältyneen palkanlaskennan järjestelmätarkastuksen on suorittanut ylitarkastaja Timo Kerttula ja sitä on valvonut tarkastuspäällikkö, CISA Pentti Mykkänen.

Tarkastus on suoritettu tarkastusviraston tilintarkastusohjeen mukaisesti ja se on kohdistunut Tiehallinnon tilinpäätökseen, tilinpäätöstietojen perustana olevaan kirjanpitoon ja muuhun laskentatoimeen, sisäiseen valvontaan sekä talousarvion ja sitä koskevien keskeisten säännösten noudattamiseen.

Tarkastuksen perusteella esitetään seuraavaa.

TILINPÄÄTÖS

Tilinpäätöslaskelmat, liitetiedot ja laskelmien tarkastelu

Tilinpäätöslaskelmien sisältöä ja esittämistapaa sekä niiden perustana olevaa kirjanpitoa on tarkastettu riittävässä laajuudessa sen selvittämiseksi, onko tilinpäätöslaskelmat ja liitetiedot laadittu

VALTIONTALOUDEN TARKASTUSVIRASTO

► Postiosoite: PL 1119, 00101 Helsinki ► Käyntiosoite: Annankatu 44, 00100 Helsinki
► Puhelin: (09) 4321 ► Faksi: (09) 432 5820

olennaisilta osilta oikein. Tilinpäätöslaskelmat koostuvat talousarvion toteutumalaskelmasta, tuotto- ja kululaskelmasta sekä taseesta.

Talousarvion toteutumalaskelma on laadittu säännösten mukaisesti.

Maa-alueisiin liittyvää kirjanpitoa ja hallintaa ei ole hoidettu riittävän tarkasti ja luotettavasti. Tase-erän "Rakennusmaa- ja vesialueet" saldon, noin 569 milj. euroa, sisällön oikeellisuudesta ei ole voitu tarkastuksessa varmistua. Asiasta on huomautettu vuosien 2001, 2002 ja 2003 tilintarkastusten yhteydessä.

Valtion kirjanpitolautakunta on antanut vuonna 2004 lausunnon tierakenteiden ja tiepohjien kirjanpitomenettelyistä sekä taseerittelyiden laatimistavasta. Lausunnon suositukset edellyttävät muutoksia mm. tierakenteiden ja tiepohjien kirjauksiin käyttöomaisuuskirjanpidossa. Tiehallinnolla ei ollut käytännössä mahdollisuutta näiden muutosten toteuttamiseen ennen tilinpäätöstyön alkua, koska lausunto saatiin vuoden 2004 lopulla. Tuotto- ja kululaskelma ja tase on muilta osin todettu tarkastuksessa laadituiksi säännösten mukaisesti.

Liitteen 3, "Kansallis- ja käyttöomaisuuden hankintamenojen ja muiden pitkävaikutteisten menojen muutokset", tietoihin sisältyvät edellä mainitut maa-alueiden kirjanpidon virheriskit.

Liitteen 12, "Talousarviossa myönnetyt valtuudet sekä niiden käyttö ja käytöstä aiheutuvat menot", tietoja käytettävissä olevien valtuuksien määrästä, valtuuksien käytöstä, jäljelle jääneistä valtuuksista ja valtuuksien käytöstä aiheutuneista menoista ei ole voitu tarkastuksessa todeta luotettaviksi seurantajärjestelmän puutteista johtuen. Tiedot EU – hankkeiden ja Lohja – Muurla – hankkeen käytettävissä olevien valtuuksien määrästä ovat kuitenkin luotettavat.

Muut tilinpäätöslaskelmien liitetiedot on tarkastuksessa todettu esitetyiksi talousarvioasetuksen edellyttämällä tavalla.

Tilinpäätösasiakirjassa on esitetty tilinpäätöslaskelmien tarkastelu talousarvioasetuksen mukaisesti.

Tuloksellisuuden kuvaus ja maksullisen toiminnan kannattavuustiedot

Tuloksellisuuden kuvauksen taloudellisuus-, tuottavuus-, kustannus- ja suoritustietojen sisältöä ja esittämistapaa ja edellä mainittujen tietojen perustana olevaa laskentatointa on tarkastettu riittävässä laajuudessa sen selvittämiseksi, sisältääkö tuloksellisuuden kuvaus olennaisilta osin oikeat ja riittävät tiedot. Kustannusvastaavuuslaskelmia on tarkastettu rajatusti. Tarkastus on kohdennettu esitettyjen tietojen oikeellisuuteen olennaisuus huomioon ottaen ja se on kohdistunut kahden tiepiirin kustannusvastaavuuslaskelmiin.

Tuloksellisuuden kuvauksessa on esitetty prosessien menotiedot ja teiden kunnossapidon yksikkömenot. Näiden lisäksi on esitetty prosessien toimintaa kuvaavia tunnuslukuja kuten keskitetyn taloushallinnon kustannukset tilitapahtumaa kohden ja palvelussuhdeasioiden hoidon menot henkilöä kohden. Prosessien menojen ja kunnossapidon yksikkömenojen laskennassa ei ole kohdennettu kaikkia tukitoimintojen tai -prosessien kustannuksia. Muidenkin tunnuslukujen laskennassa on puutteita. Tuloksellisuuden kuvauksessa esitettyjä tietoja ei voida pitää kaikilta osin luotettavina eikä riittävinä. Tiehallinnon tulee kehittää edelleen kustannuslaskentaansa ja tuottavuustietojen esittämistapaa talousarvioasetuksen 55 §:n vaatimuksia vastaavaksi.

Maksullisen toiminnan vuositulosta kuvaavat tiedot kustannusvastaavuuslaskelmissa ovat luotettavia ja riittäviä. Liiketaloudellisten suoritteiden kustannusvastaavuuslaskelman poistoihin sisältyy kuitenkin arvioon perustuvia eriä.

Palvelukyvyn osalta on tarkastettu tietojen luotettavuutta. Palvelukykyä kuvaavia tietoja voidaan pitää luotettavina.

SISÄINEN VALVONTA

Sisäistä valvontaa on arvioitu riskianalyysissä ja tarkastettu kirjanpidon, valtuusseurannan ja muun laskentatoimen tarkastuksen yhteydessä sekä Fenix – järjestelmän tietoturvallisuuden tarkastuksessa.

Maa-alueisiin liittyvää kirjanpitoa ja hallintaa ei ole hoidettu riittävästi ja luotettavasti. Kirjanpitoa näiltä osin tulee kehittää valtion kirjanpitolautakunnan lausunnon mukaisesti.

Kirjanpidon tarkastuksessa todettiin asiatarkastus- ja hyväksymismenettelyissä puutteita, joiden johdosta Tiehallinnon tulee ryhtyä toimenpiteisiin. Kirjanpidon sisäistä valvontaa tulee muutoinkin tehostaa yhtenäisten ja virheettömien menettelyiden varmistamiseksi.

Valtuusseuranta on tarkastuksessa todettu puutteellisesti hoidetuksi. Tiehallinto oikeutetaan talousarviossa käyttämään valtuuksia siltä osin kuin niitä on edellisenä vuonna jäänyt jäljelle. Koska seuranta-järjestelmä ei tuota luotettavaa tietoa valtuuksista, käytettävissä olevien valtuuksien määristä ei ole yksiselitteistä tietoa kaikilta osin. Tiehallinnon tulee ryhtyä toimenpiteisiin valtuusseurannan järjestämiseksi talousarvioasetuksen 54a §:n vaatimusten mukaisesti.

TALOUSARVION JA SITÄ KOSKEVIEN KESKEISTEN SÄÄNNÖSTEN NOUDATTAMINEN

Tarkastuksen perusteella voidaan lausua, että talousarviota ja sitä koskevia keskeisiä säännöksiä on noudatettu lukuun ottamatta talousarvioasetuksen 54a §:n edellyttämää valtuuksien seurannan järjestämistä.

ILMOITUSVELVOLLISUUS VALTIONTALOUDEN TARKASTUSVIRASTOLLE

Valtiontalouden tarkastuksesta annetun lain 5 §:n 1 momenttiin perustuen Tiehallinnon tulee ilmoittaa tarkastusvirastolle 12.8.2005 mennessä, mihin toimenpiteisiin se on ryhtynyt maa-alueiden kirjanpitoon ja valtuusseurantaan liittyvien puutteiden korjaamiseksi sekä kustannuslaskennan kehittämiseksi talousarvioasetuksen 55 §:n vaatimuksia vastaavaksi.

Tarkastusneuvos

Marjatta Kimmonen

Ylitarkastaja

Anne Heinonen

TIEDOKSI

Valtiontilintarkastajat
Valtiovarainministeriö
Valtiovarain controller -toiminto
Liikenne- ja viestintäministeriön kansliapäällikkö
Tiehallinnon pääjohtaja
Tiehallinnon johtokunnan jäsenet
Valtiokonttori